

dintzak sortzea izan behar duela uste dugu; hori guztiz aintzakotzat hartzen ez baldin bada, atzerapausoa emana izango dugu euskal eskola euskalduntzeko prozesuan.

Eta euskal eskola publikoaz eta ikastolaz ihardun garenez, zer esan eskola pribatuaz? Euskal Herri osoan indar handi-handia du eskola pribatuak, gehienbat erlijiosoen (fraideen eta seroren) eskuetan. Barrutik nahiz kanpotik, behetik nahiz goitik, eraginez, horiek denak zinez euskalduntze-prozesuan sartzeko apostua irabazten ez den bitartean, oso motz geratuko gara euskal eskola euskalduntzeko bidean. Eskola publiko erdaldunarekin batera, eskola pribatuak, osoak, du bere gain hartu beharra bere erantzukizun historikoa, euskararen berreskurapen osoaren aldekoa, herri honen deseuskalduntzean izan duenaren parekoa.

EUSKARAREN DIRU-KONTUAK

Garbi dago maldan behera joan direla euskararen normalkuntzarako diru publikoak azken bost urteotan: urtez urte beherago, oro har. 1995eko aurrekontuetan ere behera egin dute EAEn eta Nafarroan: Azken honetakoak onartuta daude dagoeneko; EAEkoak onartuta egongo dira, gogoeta hau argitara emango denerako, baina oraindik eztabaidapean daude. Beraz, aurrekontuen proiektuari buruz ari gara: %19,11 jaitsi dira euskararen sustapenerako EAEko Kultura Sailaren aurrekontuak (HPIN barne) azken bost urteotan, KPI (Kontsumo-Prezioen Indizea) kontuan hartuta. Orain dela hiru urteko jaitsiera larraren aurrean Kultur Kezka sortu zen, euskal kulturako hainbat elkarre eta indar bildu zituena, egoeraren aurrean protesta egiteko; aurtengoan Euskaltzaindiak jarri du bere garraisia aidean. Haren garrasiak ez zuen eraginik izan nonbait ondoren; Euskaltzaindiarenak izango al du? Dena dela, Euskaltzaindiaren aurrekontuak bakarrik igotzeak ez luke konponduko euskalgintzako beste proiektu, talde, elkarte eta enpresaren egoera. Horietako askok egin behar izan dituzte beren beharantzako doiketak azken urteotan.

Ez gara hemen aurtengo aurrekontuen (EAEkoen, Nafarroakoen edo Iparraldekoen) xehetasunik ematen hasiko. Aldizkariaren zenbaki honetan bertan aurkitu ahal izango ditu datu xeheak eta horien funtsezko interpretazioa irakurleak. Gauza bat dago argi edonorentzat: aurrekontuak eta diru-laguntzak behera doazelarik, nekez egin ahal izango duela euskararen normalkuntza-prozesuak une honetan eskatzen duen aurreranzko jauzi koalitatiboa. Euskararen berreskura-

pen politikan geldirik gelditzea atzera egitea baldin bada, aurrekontuetan galtzen den puntu bakoitza bi urrats atzera egitea da. Azken aldian euskararen berreskurapenaren prozesuak jasaten dituen erasoei aurre egiteko modu bakarra, ordea, aurrera-urrats berria, tinkoa eta ausarta, egitea da; hori bakarrik izango da, baita ere, herritarren alde-
tik euskararen aldeko jarrera eta berreskurapenaren esperantza suspertzeko modua.

Horregatik kritika eta azterketa sakon-zorrotzak egin beharra dago euskalgintzaren eta euskal kulturgintzaren finantzaketari buruz aurrera begira: Diruzko eta bestelako laguntza publikoen sistemei buruz, baita finantzabide pribatu eta sozialei buruz ere. Ez dugu oraingoa horretan sartu nahi, ordea.

Badirudi, funts-funtsezkotzat onartuta dagoela ekimen soziala euskararen normalkuntzaren bidean; hainbat talde, elkarte eta erakundetan gorpuztu izan da hori. Euskarak berak bizi duen egoera guztiz eskasean eta larrian bizi behar izan dute derrigorrez eta sistematikoki horiek; aregotu egingo da okerrera egoera hori, beste nonbaitetik laguntza apartekorik ez baldin badago. Eskasia eta larritasun sistematikoan dihardutenek, ordea, nekez aterako dute eskasiatik eta larritasunetik euskara.

Horregatik, eta euskararen berreskurapen osorako politika zuzenari begira, funtsezko bi irizpide hauek bete behar ditu euskalgintzako talde, elkarte eta erakunde sozialak sustatzean eta laguntzean:

1. Euskal kulturgintzako proiektuek eta obrek dinamika sozial eta kultural zabalaren premia dute, benetan aurrerabide sendorik izango badute; euskarazko produktuen eskabide soziala dago zabaldu beharra. Horregatik ez da nahikoa proiektu eta obra konkretuei nolabait eusteko laguntza ematea. Horien sustapen-programak landu eta aurrera bultzatzeko ere behar-beharrezkoa dute laguntza euskalgintzako ekimen sozialeko proiektuek eta obrek. Hori oso kontutan behar dute izan erakunde publikoek euskalgintzako diru-laguntzak programatzean.

2. Helburu soziala eta nolabait «publikoa» duten elkarte eta erakunde herritarren finantzapenaren arazoa harrotu da azken aldi honetan -horri buruzko «Liburu zuria» lantzea ere iradoki da-. Guztiz garrantzizkoa da arazoa, benetako demokrazia eraikiko baldin bada. Baina bereziki larria da euskararen berreskurapen osorako eragintza soziala daramaten talde, elkarte eta erakunde herritarrentzako. Euskararen aldeko mugimendu soziala suspertzeko eta koordinatzeko horien egin-

kizuna onartua dute hizkuntz politika daramatenek oro har; areago, beharrezkotzat jotzen dituzte horiek, hitzez behintzat. Baina ondorioak atera behar dira: ez da aski horien ekintza jakin batzuk, agintariei une bakoitzean egokiak iruditzen zaizkienak, diruz laguntzea. Talde, elkarte eta erakunde horiek betetzen duten eginkizun sozial iraunkorra onartuz gero, horiek eguneroko iharduerarako eta funtzionamendurako behar duten laguntza publikoa bideratzeko moduak bilatu behar dira.

GARAZI-GASTEIZ KORRIKA

KORRIKA 9garrena amaitu berria da: Martxoaren 17tik 26ra bitartean. Garazin abiatu eta Gasteizen burutu. Tartean 2.150 kilometro korrika. Zalantzarik gabe euskararen alde egiten den agerraldi sozialik eta manifestaldirik garrantzizkoena da, eta jendetsuena: 600.000tik gora lagunek hartu du parte; inoiz baino gehiago aurtengoan. Eta Gasteizko amaiera apoteosikoa izan zen benetan: jendetzaren aldetik, partaideen berotasunaren aldetik, leku paregabearen aldetik. Zorionak eta aurrera, AEK antolatzailea! Eutsi urraturiko bideari, korrikalari guztiok!

Izan ere, Etxepareren «Euskara, jalgi hadi plazara» kantaren oihartzun hura erantzukizun bihurtu da KORRIKAREN bitartez, parte-hartzaile guztientzat eta euskaldun ororentzat: «Jalgi hadi euskaraz». Ederra da Etxepareren irudia: euskara dantzariarena; baina euskarak ez daki berez dantza egiten, ez da berez bizi (edo hiltzen); euskaldunongan, euskal hitzunongan bizi da (edo euskaldun mutuengan hiltzen), euskaldunok eragin diezaiokegu bakarrik dantzan. Horixe agertu dute aurtengo korrikalariak: Euskara plazara dantzara ateratzeko go-goa eta asmoa.

Eta Gasteiz erdialdeko plaza guztiak hartu zituen euskarak azken egunean. Zalantzarik gabe esanahi berezia eduki du aurtengo KORRIKA Gasteizen amaitzeak: hunkituta eta pozik ikusi genituen Gasteizko eta Arabako euskaldunak, azken hilabeteotan euskararen berreskurapen-prozesuaren aurka jasan behar izan dituzten eraso berezien ondoren; Araba euskaldunaren baieztapen tinkoa eta arabar guztiak euskalduntzeko borondate beroa nabaritu ziren Gasteizko kaleetan eta plazetan. Bada hortik KORRIKAREN eta antzeko manifestaldien kontra dagoenik. KORRIKAK berak antolaturiko mahainguru batean entzun genizkion horietako bati beraren "arrazoiak" hobeto esanda, desarrazoiak. Bes-